

LAATU RATKAISEE

TIINA SOMERPURO/KL

KASVIOPPIA. Kiipulan ammattiopinnoissa voi opiskella esimerkiksi puutarhuriksi, datanomiksi, kokiksi tai kiinteistöhoitajaksi. Kuvassa puutarhatalouden ensimmäisen vuoden opiskelijoita ja Kiipulan henkilökuntaa, muun muassa ammatillinen erityisopettaja Kimmo Tikkanen (vas.), kehitysohjaaja Petteri Ora (kyykässä), koulutusjohtaja Rauno Konttila (oik.) ja toimitusjohtaja Juhani Törmä (toinen oikealta).

Kiipulan kautta entistä parempaan elämään

Kiipulasäätiö kouluttaa ja kuntouttaa kehitysvammaisia ja muita erityistä tukea tarvitsevia nuoria aikuisia. Onnistuneet tulokset vaativat laaja-alaista laatutyöskentelyä.

Janakkala

Eeva-Stiina Pesonen
 eeva.pesonen@kauppalehti.fi

Hämäläisen mäntymetsän lomitse mutkittellee tie, jolta käännetään lehdevälle hopeapajukujalle. Siellä avautuu kokonainen kylä, joka on *Kiipulan koulutus- ja kuntoutuskeskuksen* päätoimipaikka.

Kukaan ei tiedä, millaista on heran kukkarossa, mutta varmaankin tällaista. Kiipula kouluttaa ja kuntouttaa kehitysvammaisia ja muita erityistä tukea tarvitsevia nuoria aikuisia. Lisäksi Kiipula järjestää ammatillista ja lääkinällistä kuntoutus-

ta, esimerkiksi Aslak-kursseja työelämän kuntoutujille. Kiipulasäätiön alla toimii myös *Kiipula Gardens*, joka kasvattaa luomuvihanneksia ja kukkia vähittäis- ja tukkumyyntiin.

Nuoria aikuisia kyykkii pellolla keräämässä vihannessatoa, seisoo kukkapenkissä opiskelemaan kasvien nimiä, tai kantaa työkaluja. Kiipulassa on tekemisen meininki ja puitteet kunnossa.

Idylli on kuitenkin ollut kaukana monen Kiipulassa kuntoutuvan nuoren siihenastisesta elämästä. Syrjäytyminen on voinut johtua paitsi vammasta myös esimerkiksi kodin ongelmista, köyhyydestä tai vaikka ranskasta kiusaamisesta.

”Meillä on paljon esimerkkejä niin erityisopetuksen kuin nuorten syrjäytyneiden parissa siitä, kuinka heistä tulee vaikkakin yrittäjiä ja he saavat elämästä kiinni”, kertoo kehitysohjaaja **Petteri Ora**.

Viime vuonna Kiipula sai toiminnastaan *Laatukeskuksen* Recognised for Excellence -tunnustuksen. Siinä Kiipulaa kiiteltiin etenkin asiakkaan asettamisesta tärkeimmäksi.

”Organisaation arvot ja perustehtävä näkyvät selvästi kaikessa toiminnassa. Henkilöstöllä on yhteinen käsitys organisaation perustehtävästä ja he ovat sitoutuneet sen hoitamiseen arvojen ja asiakaslupauksen mukaisesti”, Excellence Finland -raportissa lukee.

Asiakastulokset vaativat sitä, että myös talous ja henkilöstön hyvin-

”Meillä on paljon esimerkkejä niin erityisopetuksen kuin nuorten syrjäytyneiden parissa siitä, kuinka heistä tulee vaikkakin yrittäjiä.”

Petteri Ora
 Kehitysohjaaja

vointi ovat kunnossa. Valtion leikkaukset ammatillisen koulutuksen valtionosuuksiin painavat, mutta Kiipulan tulos on pysynyt plussalla. Velkaa ei ole.

”Aina me hiukan pelkäämme valtion liikkeitä. Niitä on ennakoitava ja kustannusrakenteita on paranneltava”, sanoo toimitusjohtaja **Juhani Törmä**. Hän on ollut Kiipulassa vuodesta 1991, ensin talousjohtajana ja 1998 lähtien toimitusjohtajana.

Kiipulasäätiön rahoitus toimii pääasiassa erityisopetuksen valtionosuuksien ja Kelan kuntoutukseen suuntaamaan rahan pohjalta. Rahaa tulee palvelujen myyntituotona myös työeläkeyhtiöistä, työhälinnosta ja yrityksiltä. Euroopan so-

siaalirahastolta ja opetushallinnolta tulevat hankerahat ovat yksi pienempi tulonlähde.

LAADUN hallinnassa Kiipula käyttää muun muassa EFQM-mallia, jonka se otti käyttöön jo 2000-luvun alussa.

”Halusimme osoittaa, että olemme luotettava toimija. Auditoinnissa tulee aina lieviä laatueroja, mutta vakavia laatuongelmia ei ole ollut”, Törmä sanoo.

Suurin asiakas Kela edellyttää myös laatuohjelmien käyttöä ja auditoi Kiipulan kuntoutustoimintaa.

Kela ohjeistaa palveluntarjoajia hyvin tarkasti. Sen, kuka tekee ja mitä, millaisia tuloksia vaaditaan, kuinka asioista dokumentoidaan ja niin edelleen. Kelan standardeja on pakko noudattaa, vaikka monesti voisi löytyä parempiakin toimintatapoja.

”Omaa järkeä ei aina voi käyttää. On kuitenkin otettava huomioon, että me palvelemme ihmisiä, jotka eivät voi pitää huolta omista asioistaan, ja jos tapahtuu virhe, heikoimmat kärsivät”, sanoo koulutusjohtaja **Rauno Konttila**.

Kaiken kaikkiaan Kiipulassa koetaan, että keskusteluyhteys Kelaan toimii hyvin.

Ammatillisen erityisopetuksen puolella on käytössä järjestelmä, jossa seitsemän erityisoppilaitosta arvioivat toinen toisiaan.

”Se on lisännyt avoimuutta. Sekä arvioijat että arvioitavat oppivat. Vahvuudet ja kehittämiskohteet löytyvät nopeasti”, Konttila sanoo.

Kiipulasäätiö

Liikevaihto: 28,6 milj. euroa (2013)
Tulos: 0,09 milj. euroa (2013)
Henkilöstö: 397
Toimiala: Ammatillinen koulutus ja kuntoutus

LÄHDE: KIIPULASÄÄTIÖ

Näin kehitämme

Järjestelmällistä EFQM:n (European Foundation for Quality Management) mukaista laatutyötä vuodesta 2001. EFQM:ssä toiminta kuvataan viidellä arviointialueella: johtajuus, toimintaperiaatteet ja strategia, henkilöstö, kumppanuudet ja resurssit sekä prosessit. Tulokset kuvataan asiakastuloksilla, henkilöstötuloksilla, yhteiskunnallisilla tuloksilla ja keskeisillä suorituskykytuloksilla.

Itsearvioinneissa Kiipulasäätiön johto ja henkilöstö arvioivat yhdessä toimintaa ja tuloksia. Viitekehiksenä käytetään Euroopan laatu-palkintomallia (European Foundation for Quality Management).

Vertaisarviointeja toteutetaan ammatillisten erityisoppilaitosten yhteistyöverkostossa (AMEO-verkosto) ja hanketoiminnassa.

Tuloskortit ohjauksen välineenä. Kiipulasäätiön tuloskortissa esitetään organisaation strategiset tavoitteet, kriittiset menestystekijät (asiat, joissa on ehdottomasti onnistuttava, jotta tavoitteet saavutetaan), mittarit ja tavoitearvot viidestä näkökulmasta.

Kehittävä hanketyö Kiipulassa tarkoittaa strategisten painopisteiden mukaisesti suunnattua pääosin ulkoisen projektirahoituksen varaan rakennettua kehittämistyötä.

KIIPULASÄÄTIÖ

LAATUHAASTE

Suomen Laatu yhdistys heittää laatuhaasteen Kiipulalle ja kysyy:

Miten olette saaneet yhdistettyä erilaiset yrityskulttuurit onnistuneesti?

Kiipula vastaa: Esimerkiksi vuonna 2009 Perttulan erityisammattikoulu yhdistettiin Kiipulan ammattiopistoon. Silloin kävimme koko henkilökunnan kanssa arvoprosessin yhteisen arvopohjan vahvistamiseksi. Henkilöstön osallistaminen on ollut tärkeää, kun muutoksia on toteutettu. Ihmiset ovat sitoutuneet muutosten läpiviintiin. Hyviä käytäntöjä on levitetty yli entisten organisaatiojoiden ja työntekijöiden tueksi on järjestetty muutosvalmennusta.

Suurimmat muutokset on hankkeistettu ja hankkeiden projektipäälliköt ovat vieneet muutosprosessit läpi.

Kiipulan ammattiopiston viimeisin organisaatiouudistus tähtää siihen, että vanhat ”koulut” vihdoin häviävät ja johtamisen prosesseilla saadaan aikaan se, että ei synny erillisiä toimintakulttuureja.

Kiipulan eri toimialojen yhteinen laatutyö on myös toiminut säätiön toimintakulttuuria tasaavana tekijänä. Viimeksi Laatukeskuksen suorittamassa arvioinnissa syksyllä 2013 osallistujia oli yli 80.

Tällä palstalla tutustutaan työyhteisöihin, jotka parantavat kilpailukykyään panostamalla laatuun systemaattisesti.